

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ വിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ വിംശോധ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
ഭഗവാനപി വൈകുണ്ഠഃ സാകം മഘവതാ വിഭുഃ |
യജ്ഞേന്തര്യജ്ഞപതിസ്തുഷ്ടോ യജ്ഞഭുക് തമഭാഷത ॥ 1 ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ഏഷ ത്വേകാർഷീർഭംഗം ഹയമേധശതസ്യ ഹ |
ക്ഷമാപയത ആത്മാനമമുഷ്യ ക്ഷന്തുമർഹസി ॥ 2 ॥

സുധിയഃ സാധവോ ലോകേ നരദേവ നരോത്തമാഃ |
നാഭിദ്രുഹ്യന്തി ഭൂതേഭ്യോ യർഹി നാത്മാ കലേവരം ॥ 3 ॥

പുരുഷാ യദി മുഹ്യന്തി ത്വാദൃശാ ദേവമായയാ |
ശ്രമ ഏവ പരം ജാതോ ദീർഘയാ വൃദ്ധസേവയാ ॥ 4 ॥

അതഃ കായമിമം വിദ്വാനവിദ്യാകാമകർമ്മഭിഃ |
ആരബ്ധ ഇതി നൈവാസ്ഥിൻ പ്രതിബുദ്ധോഽനുഷജ്ജതേ ॥ 5 ॥

അസംസക്തഃ ശരീരേസ്ഥിന്നമുനോത്പാദിതേ ഗൃഹേ |
അപത്യേ ദ്രവിണേ വാപി കഃ കുർയാൻമമതാം ബുധഃ ॥ 6 ॥

ഏകഃ ശുദ്ധഃ സ്വയജ്ഞോതിർനിർഗുണോഽസൗ ഗുണാശ്രയഃ |
സർവഗോഽനാവൃതഃ സാക്ഷീ നിരാത്മാഽത്മാഽത്മനഃ പരഃ ॥ 7 ॥

യ ഏവം സന്തമാത്മാനമാത്മസ്ഥം വേദ പുരുഷഃ |
നാജ്യതേ പ്രകൃതിസ്ഥോഽപി തദ്ഗുണൈഃ സ മയി സ്ഥിതഃ || 8 ||

യഃ സ്വധർമ്മേണ മാം നിത്യം നിരാശീഃ ശ്രദ്ധയാൻവിതഃ |
ഭജതേ ശനൈകൈസ്തസ്യ മനോ രാജൻ പ്രസീദതി || 9 ||

പരിത്യക്തഗുണഃ സമ്യഗ്ദർശനോ വിശദാശയഃ |
ശാന്തിം മേ സമവസ്ഥാനം ബ്രഹ്മ കൈവൽയമശ്നുതേ || 10 ||

ഉദാസീനമിവാധൃക്ഷം ദ്രവ്യജ്ഞാനക്രിയാത്മനാം |
കൂടസ്ഥമിമമാത്മാനം യോ വേദാപ്നോതി ശോഭനം || 11 ||

ഭിന്നസ്യ ലിംഗസ്യ ഗുണപ്രവാഹോ
ദ്രവ്യക്രിയാകാരകചേതനാത്മനഃ |
ദൃഷ്ടാസു സമ്പത്സു വിപത്സു സുരയോ
ന വിക്രിയന്തേ മയി ബദ്ധസൗഹൃദാഃ || 12 ||

സമഃ സമാനോത്തമമധ്യമാധമഃ
സുഖേ ച ദുഃഖേ ച ജിതേന്ദ്രിയാശയഃ |
മയോപക്ലപ്താഖിലലോകസംയുതോ
വിധത്സു വീരാഖിലലോകരക്ഷണം || 13 ||

ശ്രേയഃ പ്രജാപാലനമേവ രാജേണാ
യത്സാമ്പരാധേ സുകൃതാത് ഷഷ്ഠമംശം |
ഹർതാൻയഥാ ഹൃതപുൺയഃ പ്രജാനാ -
മരക്ഷിതാ കരഹാരോഽലമന്തി || 14 ||

ഏവം ദ്വിജാഗ്ര്യാനുമതാനുവൃത്ത -
ധർമപ്രധാനോഽന്യതമോഽവിതാസ്യഃ |

ഹസ്ത്യേന കാലേന ഗൃഹോപയാതാൻ
ദ്രഷ്ടാസി സിദ്ധാനനുരക്തലോകഃ || 15 ||

വരം ച മത് കഞ്ചന മാനവേന്ദ്ര
വൃണീഷ്യ ത്വേഹം ഗുണശീലയന്ത്രിതഃ |
നാഹം മഖൈർവൈ സുലഭസ്തപോഭി -
ര്യോഗേന വാ യത്സമചിത്തവർതീ || 16 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
സ ഇത്ഥം ലോകഗുരുണാ വിഷ്വകുസേനേന വിശ്വജിത് |
അനുശാസിത ആദേശം ശിരസാ ജഗൃഹേ ഹരഃ || 17 ||

സ്പൃശന്തം പാദയോഃ പ്രേമ്ണാ വ്രീഡിതം സ്വേന കർമ്മണാ |
ശതക്രതും പരിഷ്വജ്യ വിദ്വേഷം വിസസർജ ഹ || 18 ||

ഭഗവാനഥ വിശ്വാത്മാ പുഥുനോപഹൃതാർഹണഃ |
സമുജ്ജിഹാനയാ ഭക്ത്യാ ഗൃഹീതചരണാംബുജഃ || 19 ||

പ്രസ്ഥാനാഭിമുഖോഽപ്യേനമനുഗ്രഹവിലംബിതഃ |
പശ്യൻ പദ്മപലാശാക്ഷോ ന പ്രതസ്ഥേ സുഹൃത്സതാം || 20 ||

സ ആദിരാജോ രചിതാഞ്ജലിർഹരിഃ
വിലോകിതും നാശകദശ്രുലോചനഃ |
ന കിഞ്ചനോവാച സ ബാഷ്പവിക്ലവോ
ഹൃദോപഗുഹ്യാമുമധാദവസ്ഥിതഃ || 21 ||

അമാവമുജ്യാശ്രുകലാ വിലോകയ -
ന്നത്യപ്തദ്യുഗ്ലോചരമാഹ പുരുഷം |
പദാ സ്പൃശന്തം ക്ഷിതിമംസ ഉന്നതേ
വിന്യസ്തഹസ്താഗ്രമുരംഗവിദ്വിഷഃ || 22 ||

പൃഥുരുവാച

വരാൻ വിഭോ ത്വദ്വരദേശ്വരാദ് ബുധഃ

കഥം വൃണീതേ ഗുണവിക്രിയാത്മനാം |

യേ നാരകാണാമപി സന്തി ദേഹിനാം

താനീശ കൈവൽയപതേ വൃണേ ന ച || 23 ||

ന കാമയേ നാഥ തദപ്യഹം ക്വചി -

ന്ന യത്ര യുഷ്മച്ചരണാംബുജാസവഃ |

മഹത്തമാന്തർഹൃദയാൻമുഖചുതോ

വിധത്വ കർണായുതമേഷ മേ വരഃ || 24 ||

സ ഉത്തമശ്ലോക മഹൻമുഖചുതോ

ഭവത്പദാംഭോജസുധാകണാനിലഃ |

സ്ഥൃതിം പുനർവിസ്ഥൃതതത്ത്വവർത്ഥനാം

കുയോഗിനാം നോ വിതരത്യലം വരൈഃ || 25 ||

യശഃ ശിവം സുശ്രവ ആർയസംഗമേ

യദ്യുച്ഛയാ ചോപശൃണോതി തേ സകൃത് |

കഥം ഗുണജ്ഞോ വിരമേദ്വിനാ പശും

ശ്രീർയത്പ്രവഭ്രേവ ഗുണസംഗ്രഹേഷ്ടയാ || 26 ||

അമാദജേ ത്വാഖിലപൂരുഷോത്തമം

ഗുണാലയം പദ്മകരേവ ലാലസഃ |

അപ്യാവയോരേകപതിസ്സ്പൃധോഃ കലി -

ർന സ്യാത്കൃതത്വചരണൈകതാനയോഃ || 27 ||

ജഗജ്ജനൻയാം ജഗദീശ വൈശസം

സ്യാദേവ യത്കർമ്മണി നഃ സമീഹിതം |

കരോഷി ഫൽഗ്വപുരു ദീനവത്സലഃ

സ്വ ഏവ ധിഷ്ണേദ്ഭിരതസ്യ കിം തയാ || 28 ||

ഭജന്ത്യഥ ത്വാമത ഏവ സാധവോ

വ്യദസ്തമായാഗുണവിഭ്രമോദയം |

ഭവത്പദാനുസ്മരണാദൃതേ സതാം

നിമിത്തമന്യദ്ഭഗവന്ന വിദ്മഹേ || 29 ||

മന്യേ ഗിരം തേ ജഗതാം വിമോഹിനീം

വരം വൃണീഷ്യതി ഭജന്തമാത്മ യത് |

വാചാ നു തന്ത്യാ യദി തേ ജനോസിതഃ

കഥം പുനഃ കർമ കരോതി മോഹിതഃ || 30 ||

ത്വന്മായയാദ്ധാ ജന ഈശ ഖണ്ഡിതോ

യദന്യദാശാസ്ത ജ്ഞാതമനോബുധഃ |

യഥാ ചരേദ്ബാലഹിതം പിതാ സ്വയം

തഥാ ത്വമേവാർഹസി നഃ സമീഹിതും || 31 ||

മൈത്രേയ ഉവാച

ഇത്യാദിരാജേന നൃതഃ സ വിശ്വദൃക്

തഥാഹ രാജൻ മയി ഭക്തിരസ്തു തേ |

ദിഷ്ട്യേദ്യശീ ധീർമയി തേ കൃതാ യയാ

മായാം മദീയാം തരതി സ്ഥ ദുസ്ത്യജാം || 32 ||

തത്ത്വം കൂരു മയാദ്ദിഷ്ടമപ്രമത്തഃ പ്രജാപതേ |

മദാദേശകരോ ലോകഃ സർവത്രാപ്നോതി ശോഭനം || 33 ||

മൈത്രേയ ഉവാച

ഇതി വൈന്യസ്യ രാജർഷേഃ പ്രതിനന്യാർഥവദ്യചഃ |

പൂജിതോനൃഗൃഹീന്ത്യേനം ഗന്തും ചക്ര്യചുതോ മതിം || 34 ||

ദേവർഷിപിതൃഗന്ധർവസിദ്ധചാരണപന്നഗാഃ |

കിന്നരാപ്സരസോ മർത്യാഃ ഖഗാ ഭൂതാൻയനേകശഃ || 35 ||

യജ്ഞേശ്വരധിയാ രാജ്ഞാ വാഗ്വിത്താഞ്ജലിഭക്തിതഃ |

സഭാജിതാ യയുഃ സർവേ വൈകുണ്ഠാനുഗതാസ്തതഃ || 36 ||

ഭഗവാനപി രാജർഷേഃ സോപാധ്യായസ്യ ചാച്ഛതഃ |

ഹരന്നിവ മനോമുഷ്യ സ്വധാമ പ്രത്യപദ്യത || 37 ||

അദ്യുഷ്ടായ നമസ്കൃത്യ നൃപഃ സന്ദർശിതാത്മനേ |

അവ്യക്തായ ച ദേവാനാം ദേവായ സ്വപുരം യയൗ || 38 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ചതുർഥസ്കന്ധേ വിംശോധ്യായഃ ||